

# Beşinci yerli Mallar sergisi

İktisat Vekili Celâl Beyefendi ile beraber Londranın, bir sokağından geçiyorduk. Gördüğü her şeyden memleket namına ders çıkaracak kadar nazarı nüfuzlu olan muhterem İktisat Vekili, elile bir kamyonu işaret ederek:

— Bak, dedi.

Celâl Beyefendinin işaret ettiği kamyonu baktım. Alelâde bir eşya kamyonu... Londranın asfalt sokakları üstünde yuvarlanıp gidiyor. Celâl Bey, kamyonu işaret edişindeki mânâyı anlamadığımı görerek:

— Yaktığı şeye bak, dedi.

Filhakika kamyon bir şimendifer lokomotif gibi kömür yakıyordu. Bacasından duman savurarak yanımızdan geçti. Celâl Bey de İngiliz milletinin gizli bir kuvvet menbaini daha keşfetmiş bir adam vaziyetinde uzaklaşan kamyonun arkasından baktıktan sonra bana döndü:

— İngiltere kömür memleketidir, dedi. Yerli malı istihlâk etmek içindir ki, mazot veya benzin yakan kamyonlar yerine tercihan kömür istihlâk eden kamyonları kullanıyorlar.

Bundan sonra yanımızdan hiç bir kamyon geçmedi ki, yaktığı maddenin ne olduğuna dikkat etmiyelim. Fakat İngilterede ve garbî Avrupa memleketlerinde yerli malı istihlâk etmenin millî varlığın idamesi noktasından lüzum ve ehemmiyeti artık propagandaya ihtiyaç göstermiyecek derecede halk tarafından anlaşılmıştır. Hattâ İngilterede istihlâk maddeleri İngilterenin iktisadî hayatına olan yakınlık veya uzaklıklarına göre sıraya konulmuştur. Evvelâ İngiliz malı. Sonra Dominyon malı. Sonra İsterling grupuna dahil olan İskandinavya memleketlerinin malı ve ancak ondan sonra ecnebi malı.

Filhakika bir çok memleketler, İngilterede efkârı umumiyenin yaptığı şeyi kanunî kayıtlarla ve gümrük resimlerle yapıyorlar. Ve memleketler arasındaki iktisadî münasebetlerin bugünkü şartlarına göre de bu müsaittir. Ancak bu mesele ne kadar kanun ile tanzim edilirse edilsin, daima geride şuurlu bir efkârı umumiyeye de terettüp eden vazife kalacaktır.

Dün sanayi Birliği tarafından tertip edilen beşinci yerli mallar sergisi açıldı. Beş senedenberi açılan bu yerli mallar sergileri sanayi erbabı için birer imtihan, halk için de bir sene zarfında sanayimizin yükseliş derecesini öğrenmek vesilesi oluyor. İlk sanayi sergisinin 1929 senesinde olması tesadüf eseri değildir. İktisadî kapitülasyonların bakiyesi olan kayıtlardan tamamiyle kurtulduğumuz ve mukadderatımıza sahip olduğumuz sene 1929 dur. Binaenaleyh, denilebilir ki, bu memlekette sanayi ancak beş altı senelik hayatı vardır. Sanayide geri kalmamızın en büyük sebebi bu kapitülasyonlar olmakla beraber, bir zamanlar kapitülasyonlara rağmen sanayimiz inkişaf etmişti. Çünkü 19 uncu asrın ilk yarımında Osmanlı imparatorluğunun ticaret müvazenesi lehine idi.

Yani ithalâttan fazla mal ihraç ederdi. Ve ihraç ettiği mallar arasında çuha, ipekli mensucat ve diğer sanayi mamulâtı ehemmiyetli bir yekûn tutuyordu. Kırım muharebesinden sonra istikraz devri ve bilhassa makine devri başladığı zamandan sonradır ki, Türkiye'de sanayi hayatı geriledi. Tâ ki Türkiye garp emperyalizmasının bir müstemlekesi vaziyetine düştü. Ancak sanayi hayatına tekrar girmek için her şeyden evvel kapitülasyonların ilğası lâzımdır. Ve bu sahada o kadar geri kalmıştık ki, korkarız eğer dünya buhranı gelip çatmasaydı, belki de sanayi yolunda ilerlemek için kapitülasyonların kalkması da kâfi gelmiyecekti. Dünya buhranı dolayısıyla Türk sanayiinin inkişafına yardım eden bir âmil olmuştur ve sanayi erbabı bunu takdir ederek daha normal zamanlarda yabancı mamulât ile rekabet etmek için şimdiden hazırlanmalıdırlar. Beynelmilel ticaret ve mübadele gittikçe darlaşıyor. Ve bunu genişletmek yolunda Londrada sarfedilen mesai suya düştü. Fakat yarının ne olacağı malûm değildir.

Bu, sanayi erbabına düşen vazifedir. Diğer taraftan halka düşen mühim vazife de yerli malı yabancı mala tercih etmektir.

Bilmeliyiz ki, yerli malı için sarfettiğimiz para, daima dönüp dolaşıp tekrar cebimize girmeğe namzet paradır. Çünkü hudutlarımız içinde kalıyor. Yabancı mal için sarfettiğimiz paradır ki milli servetin bir cüz'ü olmaktan çıkıyor ve Türk için artık ebediyyen kayboluyor.

Ahmet ŞÜKRÜ